യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 118

സഹചര-സഹചര്യഃഖ് ക്രമേ-ണോചുഃ .

നിർഗുണസ്യ ബകസ്യാസ്യ ഗുണ ഏകോ/സ്തി ദൃശ്യതാമ് .
യത്പ്രാവൃഷം സ്മാരയതി പ്രാവൃട് പ്രാവൃഡിതി ബ്രുവൻ .. 1

ബക ഹംസ ഇവാഭാസി സരഃസ്ഥോ മദ്ഗുസൗഹൃദമ് .
നൃശംസത്വം ച വാണീം ച ത്യക്ത്വാ ഹംസോ ഭവ സ്ഫുടമ് 2

ഗമ്ഭീരം വാരിഗർഭം പ്രസൃതജലചരം
യേ പ്രവിശ്യ പ്രവിശ്യ+
പ്രാങ്മത്സ്യാൻ/പ്രോതച+ഞ്ചശ്-ചതുര-തര പരം
ജഗ്ധവന്തോ വിദഗ്ധാഃ✓
തേ കേനാപ്യദ്യ ദിഷ്ട്യാ മൃതതി-മി-ഗ-മി-താഃ
കാലയുക്തേ മഹിമ്നാ✓
നാക്രാമന്തി+ ക്രമസ്ഥാഃ സുഹരമപി പുരഃ
പങ്ഗവോ മദ്ഗവോ/മീ ..✓3

ഏവം വിഹന്യതേ ലോകഃ സ്വാർഥേനേതി+ പ്രദർശയൻ .
മദ്/ഗുർമദ്-ഗുരുതാം യാത/ ഇത്യേവം സ്തൗതി ദുർജനഃ .. 4

ഉത്കന്ധരോ വിതതനിർമലചാരുപക്ഷോ
ഹംസോ/യമത്ര നഭസീതി ജനൈഃ പ്രതീതഃ .
ഗൃഹ്ണാതി പല്വല-ജലാ+ച്ഛഫരീം യദാസൗ
ജ്ഞാതസ്തദാ ഖലു ബകോ/യ-മിതീഹ ലോകൈഃ .. 5

Meter ഉപഗീതി (d2d2)

അതിബഹു-കാല-വിലോലാ-
നവലോക്യ ബകാംസ്-തപോ-ദമ്ഭാൻ .
അത്രൈവാ-തിമിര-സ്ഥാംസ്/
തട-വനിതാ വിസ്മിതാ ധൂർതാൻ .. 6

അത്ര ജലേ ഹിമഹേലാഃ
പശ്യൈതാ അപഹരന്തി സിതപദ്മാൻ .
ഇച്ഛസി താ അനുഗന്തും
നാഹം തേ വല്ലഭാ വ്രജാമീതി .. 7

കുപിതാം താമനുനേതും
യത്നപരഃ പാന്ഥ ഏഷ പഥി കാന്താമ് .

അവലോകയ നരനായക
കുസുമ-ലതാ-കുഹര-കേലി-തീരവനേ .. 8

ഇതി ഹാവഭാവവിലസിത
വിവലനകോപാർധദൃഷ്ടിഹസിതാനി .
കുർവാണാ വരവനിതാ
കഥയതി തേ ദൃശ്യതാം രാജൻ .. 9

ബകമദ്ഗുശരാരൂണാം നിത്യമേകൗകസാമപി .
സംകരോ/സ്തി മിഥോ ബുദ്ധേർ/ന മൂർഖ-വിദുഷാമിവ .. 10

ചഞ്ച്-വഗ്രേ ഖഞ്ജരീടസ്യ കീടഃ കിടികിടായതേ .
ദൗർഭാഗ്യസ്യ പുരാണസ്യ പതാകേ+വോ+ച്ഛ്രിതോ+ന്നതേ .. 11

താരം തീര-തരൗ-സ രൗതി തരലോ
യാവദ്ബകഃ പ്രോല്ലസം-
സ്താവത്പല്വലഗോഷ്പദേ/മ്ബു/കലിലേ
യാവദ്/ബലാ+ദ്ദേഹകമ് .
മജ്ജന്ത്യാ+ പ്രിയ-വക്ഷ-സീവ നിപുണം
ത്രാതം ശഫര്യാ ഭയാദ്
ധൃദ്/ഭങ്ഗേന-മഹാ-പദീ-ഹ-ഹി മൃതേ
നാന്യദ്/ഭവേ+ത്സൗഖ്യദമ് .. 12

ബകാ-ജഗര-മദ്ഗൂനാം ഹൃദി യാ പ്രാണിനാം ധൃതിഃ .
അചർവിത-നിഗീർണാനാം മന്യേ നിദ്രോപ-മൈവ സാ .. 13

ആസ+ന്ന-മദ്ഗു-ബക-ഗൃ+ധ്ര-ബിഡാല-സർപ-
ദൃഷ്ട്യാ ഭയം ഭവതി യത്-സലി-ലാശ-യാനാമ് .
തസ്യാ+ഗ്രതസ്-തൃണ-മിവാശനി-പാത-ഭങ്ഗോ
ജാതിസ്മരേണ വിദുഷോ+ക്ത-മദഃ പുരാ മേ .. 14

ഇഹ സരോവരതീരതരോസ്തലേ
കുസുമശാലിനി മുഗ്ധമൃഗാൻപുരഃ .
സമവ-ലോകയ ലോകമലൗ ബലാത്-
സമവ-കീർണ-നവോത്പല-കേതകാൻ .. 15

ബർഹീ+ പ്രോന്നത-ചിത്ത+ത്വാത്-തോയമി+ന്ദ്രം പ്ര-യാ-ച-തേ .
സ-പൂരയതി തേനാസ്യ മഹാത്മാ നിഖിലാം മഹീമ് .. 16

മേഘാനനുസര+ന്ത്യേതേ മയൂരാസ്/തനപാ ഇവ .
മലിനോ മലിന+സ്യൈവ പുത്ര ഇത്യനു-മീയതേ .. 17

മൃഗാനാ-ലോക്യ പഥിക+ശ്ചിന്തയൻ-ദയിതേ+ക്ഷണേ .
പുരഃസ്ഥേഷു പദാർഥേഷു യന്ത്രപുത്രികതാം ഗതഃ .. 18

ശിഖീ വാര്യപി നാദത്തേ ഭൂമേർ/ഭുങ്ക്തേ ബലാദഹിമ് .
ദൗരാ+ത്മ്യം തന്ന ജാനേ കിം സർപസ്യ ശിഖിനോ്ഽഥവാ .. 19

സജ്ജനാ-ശയനീ-കാശം ത്യക്ത്വാ ബർഹീ മഹ+ത്സരഃ .
പിബത്യമ്(ബു-അ)ഭ്ര-നിഷ്ഠ്യൂതം മന്യേ തന്നതി-ഭീതിതഃ .. 20

ലസത്കലാപ-ജലദാഃ പശ്യ-നൃത്യ+ന്തി ബർഹിണഃ .
ധുന്വാനാഃ പിച്ഛകാ+ന്തീന്ദും പ്രാവൃഷഃ പോതകാ ഇവ .. 21

വരവനേ വനവാത-വിസാരിണാം
ചപല-ചന്ദ്രക-ചാരുതരങ്ഗിണാമ് .
ഇഹ പയോനിധിരേവ കലാപിനാം
വിസൃതമുക്തതയേവ വിലാസനഃ .. 22

ചര തൃണാനി പിബാമ്ബു വനാവനൗ
കലയ വിശ്രമണം കദലീവനേ .
ചകിതചാതക പാവകദൂഷിതാ
ന ഹി സുഖായ ഭവത്യതി-മാനിതാ .. 23

നായം മയൂര മകരാലയ-വാരിപൂര-
പൂർണോദരോ ജലധരോ്ഽമ്ബരമാരുരുക്ഷുഃ .
ദാവാഗ്നിദഗ്ധ-വനപാദപ-കോടരാഗ്ര
ധൂമാവലീ-വലയ ഉത്ഥിത ഏഷ ശൈലാത് .. 24

യേനാബ്ദേന/ ശരദ്വിധാവപി ശിഖീ
സംതർപിതോ വാരിഭി-
ര്നോ വർഷാ+സ്വപി പൂരയേദ്യദി സരസ്
തദ്വാല-ലോകോചിതമ് .
ആരബ്ധം സമവേക്ഷ്യ സജ്ജന-ജനോ
ഹാസേന ദുഃസ്ഥോ ഭവേ-
ദ്ബർഹീത്യാത്മ-തൃഷ്ണൈവ നേതുമഖിലം
കാലം സമ+ഭ്യുദ്യതഃ .. 25

സ്ഫടികവിമലം പീത്വാ തോയം ഘനോദരനിർഗതം
പിബതി ന പുനർമാർഗേ ക്ഷു+ഭ്യംസ്/തൃഷാപി ശിഖീ ജലമ് .
സ്ഫുരതി ച ഘനം സ്മൃത്വാ സ്മൃത്വാ-ന ചാപി വിപദ്യതേ
ഗുണവതി ജനേ ബദ്ധാ-ശാനാം+ ശ്രമോ്ഽപി സുഖാവഹഃ .. 26

ഇഹാതിവാഹയന്ത്യേതേ മാർഗദൗസ്ഥ്യം ഘനാഗമേ .
കഥാഭിഃ പഥികാഃ പ്രായോ വിമൂഢാ ജീവിതം യഥാ .. 27

പശ്യാ+ത്ര നാഥ സരസഃ
കമലോത്പല-കുമുദബിസമൃണാലാനാമ് .

കഹ്ലാരപത്രപയസാ
ഭാരാനാദായ ബാലികാ+ശ്ചലിതാഃ .. 28

കിമിദം നയഥേതി തതഃ
പൃഷ്ടാഭിസ്/താഭിരുക്തമേതസ്യ .
വ്യസന+ജ്വര-തപ്തായാഃഫ്
പഥിക വയം ബാലസഖ്യ ഇതി .. 29

അഥ രാഗരക്തഹൃദയാഃ
സ്തനഭരവിതതാ വിലാസ-ലലിതാങ്ഗ്യഃ .
പഥികാനാം സ്മരണപഥം
ഭൂയോ∫പ്യനയൻപ്രിയാഃ സ്വഗേ-ഹസ്ഥാഃ .. 30

സാ നൂനം മമ കാന്താ
ദൃഷ്ട്വാ സുസ്നിഗ്ധ-ഘനതമഃശ്യാമം.
ഗഗന ച ശൂന്യഗഹനം
പ്രലപതി ഭുവി പതതി വിസ്ഖലതി .. 31

ഭൃങ്ഗാ-വലീകുവലയാ-വലിതാബ്ജപാത്ര-
സംപ്രേര്യമാണ-നലിനീ-മധുപാനമത്തഃ .
ഹാ വാതി തീര-തരു-പല്ലവ-ലാസ്യ-ലബ്ധ-
സം/മുഗ്ധ-ശബ്ദ-ഗണഗീത-ഗുണോ നഭസ്വാൻ .. 32

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണ പ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ഹരിണ-മയൂര-ബക-മുഗ്ധാദി-വർണനം
നാമാഷ്ടാ-ദശാധിക-ശതതമഃ സർഗഃ .. 118 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
1.1.2024